

gyásra felterjesztett a belügyminisztériumhoz.¹⁴⁷ Bosnyák ellenzése miatt a tervezetet hivatalosan sohasem fogadták el, Bosnyák ugyanis feltehetően azt a tervezetet pártolta, amelyet Berenddel együtt dolgoztak ki.¹⁴⁸ A Tanács ennek ellenére a szabályzat szerint működött, mintha csak a belügyminisztérium jóváhagyta volna.

Miközben a Tanács megpróbált megbirkózni – folyton csökkenő forrásokból merítve – a folyamatosan rosszabbodó helyzettel, megpróbált számos lengyelországi *Judenrat* túlélési technikájára is hagyatkozni. Ahogy befejeződött a kárpátaljai, az északkelet-magyarországi és az észak-erdélyi deportálási akció (lásd a 17–18. fejezetet), a Tanács azzal a kéréssel fordult a magyar hatóságokhoz, hadd maradjanak a még nem deportált zsidók Magyarország területén. Az 1944. június 8-án kelt terjedelmes memorandum részletes statisztikai adatokat vonultatott fel a rendelkezésre álló munkaerőről, amelyet a hadban álló ország nagy fontosságú célokra használhatna fel. Konkrétan is megnevezte a memorandum, amelyet a keresztény egyházfőknek is megküldtek, azokat a munkálatokat, amelyeket a nemzet szempontjából fontosnak ítélt.¹⁴⁹ Ám a magyar zsidó vezetők munkába állításán keresztül elérni kívánt mentési akciója éppoly meddőnek bizonyult, mint a lengyelországi zsidó vezetőké. Miközben teljes gözzel folyt a végleges megoldás programjának végrehajtása, a Tanács munkáját tovább bonyolította az egyre nagyobb számú áttért zsidó kérdése, akiknek ügyét a keresztény egyházak karolták fel.

A Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetsége

A Magyarországi Zsidók Szövetsége Ideiglenes Intézőbizottságának összetétele július közepéig változatlan maradt. Ekkor azonban sor került a zsidó származású keresztények saját szervezetének létrehozására. Ez nagyrészt annak az eredménye volt, hogy a keresztény egyházak közbenjártak a zsidókkal szembeni embertelen bánásmód miatt, és különösen amiatt, hogy a kitértekre is kiterjesztették a zsidóellenes intézkedéseket. A keresztény egyházi vezetők szembenállása sajnos elsősorban a különböző kormányzati vezetőkhez intézett hivatalos közleményekben, s nem nyilvános felszólamlásokban vagy szentbeszédekben fejeződött ki. A részükről kifejtett hivatalos nyomás ennek ellenére a nyár folyamán, a tömeges deportálások idején egyre nagyobb lett. Sztójay miniszterelnök azonban csak azután reagált, hogy Serédi Jusztinián hercegprímás úgy döntött, hogy június 29-én pásztorlevelet olvastat fel a katolikus templomokban. A miniszterelnök és Magyarország hercegprímása részleges alkut kötött: a prímás lefújta a pásztorlevél terjesztését, Sztójay pedig késznek mutatkozott arra, hogy bizonyos engedményeket tegyen a deportálá-